

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Юридичний факультет

Кафедра цивільно-правових дисциплін

Марія Сокол

ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

**Методичні рекомендації для виконання практичних завдань та
самостійної роботи для здобувачів освіти освітнього ступеня
Бакалавр спеціальності 081 Право**

Луцьк 2024

УДК 349.6
Е 45

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 2 від 16 жовтня 2024 р.)

Рецензент:

Гороть А. М. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Сокол М. В.

Е 45 Екологічне право : методичні рекомендації для виконання практичних завдань та самостійної роботи для здобувачів освіти освітнього ступеня Бакалавр спеціальності 081 Право / укладач Марія Василівна Сокол. Луцьк : ПП «Поліграфія», 2024. 39 с.

Методичні рекомендації містять завдання для виконання практичної та самостійної роботи з освітнього компонента «Екологічне право» освітньо-професійної програми «Право» денної форми навчання, перелік питань до істипу, список рекомендованої літератури.

УДК 349.6
© Сокол М. В., 2024
© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ.....	7
Тема 1. Аграрне право як самостійна галузь права України.	
Суб'єкти аграрних правовідносин.....	8
Тема 2. Створення та державна реєстрація суб'єктів	
Правове становище особистих селянських господарств.....	8
Тема 3. Правове становище фермерських господарств.....	10
Тема 4. Правовий статус сільськогосподарського кооперативу в Україні.....	10
Тема 5. Класифікація, суб'єкти та об'єкти земельних правовідносин.....	11
Тема 6. Підстави та порядок виникнення права власності на землю.....	11
Тема 7. Порядок продажу земельних ділянок.....	12
Тема 8. Право користування земельною ділянкою.....	12
Тема 9. Право користування земельною ділянкою на підставі договору оренди..	13
Тема 10. Право власності та користування землями та лісовими ресурсами.....	13
Тема 11. Право власності та користування землями та лісовими ресурсами, тваринним та рослинним світом.....	13
Тема 12. Використання земель та об'єктів водного фонду.....	14
Тема 13. Надра як об'єкти правового регулювання.....	14
Критерії оцінювання під час аудиторних занять.....	14
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ.....	15
ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ДО МОДУЛЬНИХ РОБІТ.....	32
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ.....	35
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ.....	37

ВСТУП

Освітній компонент «Екологічне право» відноситься до нормативних навчальних дисциплін. Предметом вивчення освітнього компоненту є система принципів та завдань діяльності державних органів, установ, підприємств, організацій та громадян в галузі екології, екологічні суспільні відносини щодо забезпечення охорони та використання природного середовища, забезпечення охорони життя та здоров'я людини від небезпечного природно-техногенного впливу. В межах компоненту розглядаються наукові засади формування екологічного права; екологічні права та обов'язки громадян та засоби і способи їх реалізації; особливості права власності на природні ресурси та права природокористування; правові засади управління в галузі екології; економіко-правовий механізм в галузі екології; особливості юридичної відповідальності в галузі екології; правовий режим використання та охорони різних природних ресурсів, а також особливості міжнародного та європейського екологічного права.

У результаті вивчення освітнього компонента здобувач освіти повинен

знати: загальні положення, принципи і методи екологічного права; зміст норм екологічного законодавства; підстави, умови і порядок набуття і реалізації прав на природні ресурси; підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин в системі екологічного права; основні засоби економіко-правового механізму регулювання використання, охорони і відтворення природних ресурсів; напрями діяльності та основні завдання органів і установ, що займаються питаннями екологічного спрямування.

вміти: формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми (ПРН 4); давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю (ПРН 5); оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему (ПРН 6); вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних (ПРН 15); Демонструвати вміння користуватися комп'ютерними програмами, необхідними у професійній діяльності (ПРН 16); виявляти знання і розуміння основних сучасних

правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи (ПРН 18); демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права (ПРН 19); пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів (ПРН 20); застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки (ПРН 21); готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях (ПРН 22); надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях (ПРН 23).

Метою викладання освітнього компонента «Екологічне право» є оволодіння здобувачем вищої освіти теорією і методологією екологічного, аграрного та земельного права, вивчення законодавства у галузі використання, охорони та відтворення природних ресурсів, земель, формування навичок його застосування на практиці, вироблення у здобувачів нового якісного стану екологічного мислення, формування культури особистості, яка проявляється в її еколого-правовій свідомості, мисленні, поведінці та практичній діяльності.

Освітній компонент спрямований на формування:

Інтегральної компетентності

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі правничої діяльності.

Загальної компетентності

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальної (фахової) компетентності

ФК7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне

процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право;

ФК8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права;

ФК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти;

ФК12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції;

ФК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності;

ФК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації;

ФК15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Форма контролю / Бали
	Усього	Лекції	Практ.	Сам.роб.	Конс.	
Змістовий модуль 1. Аграрні правовідносини						
Тема 1. Аграрне право як самостійна галузь права України. Суб'єкти аграрних правовідносин.	8	2	2	4	-	ДС/РЗ/РТ/3
Тема 2. Створення та державна реєстрація суб'єктів. Правове становище особистих селянських господарств.	9	2	2	4	1	ДС/РЗ/РТ/3
Тема 3. Правове становище фермерських господарств	9	2	2	4	1	ДС/РЗ/РТ/3
Тема 4. Правовий статус сільськогосподарського кооперативу в Україні	9	2	2	4	1	ДС/РЗ/РТ/3
Разом за змістовим модулем 1	35	8	8	16	3	12
Змістовий модуль 2. Земельні правовідносини						
Тема 5. Земельні правовідносини	8	2	2	4	-	ДС/РЗ/РТ/3

Тема 6. Підстави та порядок виникнення права власності на землю	11	3	2	5	1	ДС/РЗ/Р Т/3
Тема 7. Порядок продажу земельних ділянок	9	2	2	4	1	ДС/РЗ/РТ/ 3
Тема 8. Право користування земельною ділянкою	10	3	2	5	-	ДС/РЗ/РТ/ 3
Тема 9. Право користування земельною ділянкою на підставі договору оренди	8	2	2	4	-	ДС/РЗ/РТ/ 3
Разом за змістовим модулем 2	46	12	10	22	2	15
Змістовий модуль 3. Екологічні правовідносини						
Тема 10. Суб'єкти та об'єкти екологічних правовідносин	9	2	2	5	-	ДС/РЗ/РТ/ 3
Тема 11. Право власності та користування землями та лісовими ресурсами, тваринним та рослинним світом	10	2	2	5	1	ДС/РЗ/Р Т/3
Тема 12. Використання земель та об'єктів водного фонду	10	2	2	5	1	ДС/РЗ/Р Т/3
Тема 13. Надра як об'єкти правового регулювання	10	2	2	5	1	ДС/РЗ/Р Т/3
Разом за змістовим модулем 3	39	8	8	20	3	12
Активність на семінарських заняттях						1
Модульна контрольна робота 1						20
Модульна контрольна робота 2						20
Модульна контрольна робота 3						20
Всього годин / балів	120	28	26	58	8	100

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Проведення практичних занять має за мету перевірку рівня знань з конкретної проблеми у здобувачів освіти, їх підготовленості до виконання певної роботи. З кожної теми практичного заняття здобувачі освіти готують перелік визначених питань, опрацьовують ряд нормативно-правових актів, різні джерела літератури, дотримуючись принципів академічної доброчесності.

Для отримання максимальної кількості балів з кожної теми необхідно: максимально розкрити питання, виконати завдання самостійної роботи з відповідної теми, розв'язати задачі/тести, брати активну участь у дискусіях та дебатах тощо.

***Теми практичних занять для денної форми навчання
Змістовий модуль 1. Аграрні правовідносини***

Тема № 1. Аграрне право як самостійна галузь права України. Суб'єкти аграрних правовідносин.

Для підготовки до семінарського заняття використовуєте будь-які підручники чи інший матеріал з інтернет ресурсів + поданий лекційний матеріал + опрацювати:

- Про приватизацію державного і комунального майна від 18.01.2018 р. (із змінами і доповненнями) // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19#Text>

- Про племінну справу у тваринництві: Закон України від 15.12.1993 р. (із змінами і доповненнями) // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3691-12#Text>

1. Поняття аграрного права як галузі права
2. Предмет аграрного права:
 - а) поняття та особливості предмету
 - б) об'єкти аграрних правовідносин
 - в) внутрішні-аграрні правовідносини
 - г) зовнішні-аграрні правовідносини:
 - порядок розрахунку податку 4 групи спрощеної системи оподаткування.
3. Джерела аграрного права.
4. Класифікація юридичних осіб – суб'єктів аграрних правовідносин.
5. Фізичні особи - суб'єкти аграрних правовідносин (детальне тлумачення кожного суб'єкта).

Тема № 2. Створення та державна реєстрація суб'єктів. Правове становище особистих селянських господарств.

Для підготовки до семінарського заняття використовуєте будь-які підручники чи інший матеріал з інтернет ресурсів+ поданий лекційний матеріал + опрацювати:

- Закон України “Про особисте селянське господарство” 15.05.2003 р.

- Глава 5 Земельного КУ

- Ст.269-283 Податкового КУ.

- Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003р. (із змінами і доповненнями) // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>

1. Способи створення суб'єктів аграрних правовідносин.
2. Порядок державної реєстрації. Перелік документів для державної реєстрації.
3. Особливості банкрутства фермерських господарств.
4. Поняття та ознаки особистих селянських господарств.
5. Земельні та майнові відносини в ОСГ.
6. Порядок розрахунку земельного податку.

1. Завдання для додаткового опрацювання

1. Навести критерії членства в особистому селянському господарстві та порядок підтвердження членства в ОСГ.
2. Які землі можуть бути у власності та користуванні членів ОСГ.
3. Визначте відмінності ОСГ від підсобного господарства.
4. Що таке садиба та її склад.
5. Визначте відмінності член ОСГ та законний представник від ОСГ.
6. У якому випадку розмір землі для ведення ОСГ може бути більшим ніж 2 га та коли можна другий раз безоплатно приватизувати землю для ведення ОСГ.
7. Соціальне та пенсійне забезпечення членів ОСГ.
8. Правовий режим земель для городництва та садівництва, що перебувають у власності та користуванні членів ОСГ.

2. Вирахувати суму земельного податку.

а). В платника податку інваліда 2 групи на праві власності є одна земельна ділянка під забудову в місті площею 0.2 га, одна земельна ділянка під забудову в селі площею 0.25 га та дві земельні ділянки під садівництво площею 0.12 га. Ставки податку органи місцевого самоврядування визначають по максимуму. Нормативна грошова оцінка землі складає 50 000 грн одного гектара. Визначте суму податку. Коли він має бути сплачений?

б). В платника податку у власності 2 земельні ділянки (паї) площею по 1,5 га. Одну з них він віддав в оренду платнику 4-ї групи спрощеної системи оподаткування, іншу обробляє самостійно. Ставки податку органи місцевого самоврядування визначають по максимуму. Нормативна грошова оцінка землі складає 50 000 грн одного гектара. Визначте суму податку. Коли він має бути сплачений?

в). Фермерське господарство (не є платником єдиного податку) має площу землі у власності 20 га на яких висаджено молоді дерева під сад. А також 2 га землі на якій розташовані складські приміщення. Ставки податку органи місцевого самоврядування визначають по максимуму. Нормативна грошова оцінка землі складає 50 000 грн одного гектара. Визначте суму податку. Коли він має бути сплачений?

г). Багатодітна сім'я має у власності землю для ведення ОСГ 1.5 га та 2 га землі в користуванні для ведення ОСГ. Ставки податку органи місцевого самоврядування визначають по максимуму. Нормативна грошова оцінка землі складає 50 000 грн одного гектара. Визначте суму податку. Коли він має бути сплачений?

д). Особа, що отримує пенсію по інвалідності 3-ї групи має у власності 2 земельні ділянки для гаражного будівництва в межах норм безоплатної приватизації землі та землю для будівництва в межах міста 0.2 га. Ставки податку органи місцевого самоврядування визначають по максимуму. Нормативна грошова оцінка землі складає 50 000 грн одного гектара. Визначте суму податку. Коли він має бути сплачений?

Тема № 3. Правове становище фермерських господарств

Для підготовки до семінарського заняття використовуєте будь-які підручники чи інший матеріал з інтернет ресурсів + поданий лекційний матеріал + опрацювати:

- Закон України “Про фермерське господарство”
- Постанова КМУ від 12.08.2015 року № 584 “Про затвердження переліку документів, що підтверджують досвід роботи у сільському господарстві”
- наказ Мінагрополітики 19.01.2022р № 35 “Про затвердження Порядку консервації земель”

1. Поняття та загальна характеристика правового статусу фермерських господарств.
2. Види фермерських господарств.
3. Умови, порядок створення та державна реєстрація фермерського господарства.
4. Припинення діяльності фермерського господарства, порядок виходу особи із складу фермерського господарства.
5. Земельні правовідносини у фермерському господарстві.
6. Майнові правовідносини у фермерському господарстві.
7. Державна підтримка фермерських господарств.

Тема № 4. Правовий статус сільськогосподарського кооперативу в Україні

Для підготовки до семінарського заняття використовуєте будь-які підручники чи інший матеріал з інтернет ресурсів + поданий лекційний матеріал + опрацювати:

- Закон України “Про кооперацію” 10.07.2003р.
- Закон України “Про сільськогосподарську кооперацію” 21.07.2020 р.

1. Поняття та види сільськогосподарських кооперативів. Особливості діяльності с/г кооперативів без мети отримання прибутку.
2. Правові умови та порядок створення сільськогосподарських кооперативів.
3. Органи управління та контролю сільськогосподарського кооперативу та їх компетенція (*детально про кожен орган та повноваження*)
4. Право членства в сільськогосподарських кооперативах, підстави припинення членства.
5. Правовий режим майна (*усі внески*) та землі сільськогосподарського кооперативу.
6. Обов’язкові та факультативні фонди.
7. Прибуток від діяльності кооперативу (*дивіденди, патронажні дивіденди*), вихід особи із складу кооперативу (*право на загальну частку, повернення вкладів та внесків*)

Тема № 5. Класифікація, суб'єкти та об'єкти земельних правовідносин.

Для підготовки до семінарського заняття використовуєте будь-які підручники чи інший матеріал з інтернет ресурсів + поданий лекційний матеріал + опрацювати:

- Ст. 162-168 Земельного кодексу України
- наказ Мінагрополітики 19.01.2022р № 35 “Про затвердження Порядку консервації земель”
- ЗУ “Про охорону земель” від 19.06.2003
- ЗУ “Про меліорацію земель” від 14.01.2000 р
- Закон України «Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв)»
- Указ Президента України від 08 серпня 1995 року № 720/95 "Про порядок паювання земель, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам та організаціям"

1. Поняття, особливості та класифікація земельних правовідносин.
2. Охоронні земельні правовідносини:
 - а) порядок проведення та види меліорації земель;
 - б) порядок проведення консервації земель;
 - в) рекультивация земель;
 - г) моніторинг земель і ґрунтів.
3. Держава та територіальна громада як суб'єкти земельних правовідносин.
4. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти земельних правовідносин.
5. Земля як об'єкт та її особливості.
6. Земельна частка (пай). Порядок розпаювання земель переданих у колективну власність.
7. Земельна ділянка як об'єкт земельних правовідносин. Категорії земель.

Тема № 6. Підстави та порядок виникнення права власності на землю

Для підготовки до семінарського заняття використовуєте будь-які підручники чи інший матеріал з інтернет ресурсів + поданий лекційний матеріал + опрацювати:

- Ст. 116-121 Земельного кодексу України
- Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення: Закон України від 31 березня 2020 року № 552-ІХ . із змінами і доповн. Відом. Верх. Ради України. 2020. № 20. Ст. 142.
- Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 1 липня 2004 року із змінами і доповн. Відом. Верх. Ради України. 2004. № 51. Ст. 533.
- Про Державний земельний кадастр: Закон України від 7 липня 2011 року із змінами і доповн. Відом. Верх. Ради України. 2012. № 8. Ст. 61.

- *Порядок ведення Державного земельного кадастру: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2012 року № 1051// [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-%D0%BF#Text>*

1. Приватизація земельних ділянок в межах норм безоплатної приватизації.
2. Приватизація земельних ділянок, які перебувають в користуванні.
3. Перехід права власності в разі переходу права власності на нерухомий майновий об'єкт.
4. Виділення в натурі земельної частки паю.
5. Перехід права власності на земельну ділянку за набувальною давністю.
6. Обмеження продажу земель с/г призначення.
7. Обмеження продажу земель іноземцям, апатридам та юридичним особам зареєстрованим в Україні.

Тема № 7. Порядок продажу земельних ділянок

Для підготовки до семінарського заняття використовуєте будь-які підручники чи інший матеріал з інтернет ресурсів + поданий лекційний матеріал + опрацювати:

- Ст. 127-139 Земельного кодексу України
- *Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності: Закон України від 17 листопада 2009 року із змінами і доповн. Відом. Верхов. Ради України. 2010. № 1. Ст. 2.*

1. Порядок продажу земельної ділянки державної та комунальної власності.
Зміст угоди.

2. Ціна продажу земельної ділянки.
3. Організатори, учасники, переможці та виконавці земельних торгів.
4. Порядок проведення земельних торгів у формі аукціону:
 - підготовка лотів до проведення торгів;
 - порядок реєстрації учасників;
 - внески учасників;
 - результати торгів.
5. Реалізація переважного права купівлі земельної ділянки.
6. Реалізація переважного права при продажі земельної ділянки.

Тема № 8. Право користування земельною ділянкою

Для підготовки до семінарського заняття використовуєте будь-які підручники чи інший матеріал з інтернет ресурсів + поданий лекційний матеріал + опрацювати:

- Ст. 92-103 Земельного кодексу України

1. Право постійного користування земельною ділянкою.
2. Земельні сервітути.
3. Право користування чужою земельною ділянкою для с/г потреб.

4. Право користування чужою земельною ділянкою для забудови.

Тема № 9. Право користування земельною ділянкою на підставі договору оренди.

Для підготовки до семінарського заняття використовуєте будь-які підручники чи інший матеріал з інтернет ресурсів + поданий лекційний матеріал + опрацювати:

- Про оренду землі: Закон України від 6 жовтня 1998 року із змінами і доповн. Відом. Верх. Ради України. 1998. № 46-47. Ст. 280.

1. Право та перехід права на оренду землі. Сторони договору.
2. Суборенда. Відчуження права на оренду землі.
3. Особливості набуття та реалізація права оренди на земельні ділянки розташовані у масиві земель с/г призначення.
4. Форма та зміст договору оренди.
5. Орендна плата за землю.
6. Права та обов'язки сторін. Відповідальність за договором оренди.
7. Припинення та поновлення договору.

Тема № 10. Право власності та користування землями та лісовими ресурсами.

Для підготовки до семінарського заняття використовуєте будь-які підручники чи інший матеріал з інтернет ресурсів + поданий лекційний матеріал + опрацювати:

- Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 р. із змінами і доповн. Відом. Верх. Ради України. 1994. № 17. Ст. 99.

- Про рослинний світ: Закон України від 09 квітня 1999 р. із змінами і доповн. Відом. Верх. Ради України. 1999. № 22-23. Ст. 198.

1. Лісовий фонд. Категорії лісів.
2. Право власності на ліси.
3. Право користування лісами.
4. Загальне використання лісових ресурсів.
5. Спеціальне використання лісових ресурсів.

Тема № 11. Право власності та користування землями та лісовими ресурсами, тваринним та рослинним світом

Для підготовки до семінарського заняття використовуєте будь-які підручники чи інший матеріал з інтернет ресурсів + поданий лекційний матеріал + опрацювати:

- Про тваринний світ: Закон України від 13 грудня 2001 р. із змінами і доповн. Відом. Верх. Ради України. 2002. № 14. Ст. 97.

- *Про мисливське господарство та полювання: Закон України від 22 лютого 2000 р. із змінами і доповн. Відом. Верх. Ради України. 2000. № 18. Ст. 132.*

1. Загальне та спеціальне використання рослинного світу.
2. Право власності на тваринний світ
3. Загальне використання об'єктів тваринного світу.
4. Спеціальне використання об'єктів тваринного світу.
5. Мисливство – як вид спеціального користування.

Тема № 12. Використання земель та об'єктів водного фонду

Для підготовки до семінарського заняття використовуєте будь-які підручники чи інший матеріал з інтернет ресурсів + поданий лекційний матеріал + опрацювати:

- *Водний кодекс України від 06 червня 1995 р. із змінами і доповн. Відом. Верх. Ради України. 1995. № 24. Ст. 189.*

- *ЗУ Про аквакультуру 18.09.2012 р.*

1. Землі та об'єкти водного фонду.
2. Право власності та користування землями та об'єктами водного фонду.
3. Загальне використання водних ресурсів.
4. Спеціальне використання водних ресурсів.

Тема № 13. Надра як об'єкти правового регулювання

Для підготовки до семінарського заняття використовуєте будь-які підручники чи інший матеріал з інтернет ресурсів + поданий лекційний матеріал + опрацювати:

- *Кодекс України про надра від 27 липня 1994 р. .*

- *Постанова КМУ Про затвердження Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами від 30.05.2011 р.*

- *Постанова КМУ Про затвердження Порядку проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами від 23.09.2020 р.*

- *Закон України Про угоди про розподіл продукції від 14.09.1999 р.*

1. Надра як об'єкт правової охорони.
2. Право користування надрами.
3. Порядок надання спеціальних дозволів на користування надрами.
4. Порядок надання гірничого відводу.

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

3-2,5 – здобувач освіти демонструє вільне володіння питаннями практичного заняття, вміє переконливо, з посиланням на земельне, екологічне та аграрне законодавство обґрунтовувати проблему, яку висвітлює; безпомилково виконує практичні завдання згідно чинного законодавства та судової практики, бере участь у дискусії;

2,4-2 – здобувач освіти при відповіді на теоретичні питання практичного заняття допускає поодинокі неточності, однак знає нормативно-правові акти у сфері земельного, екологічного та аграрного права, вміє їх застосовувати під час розв’язуванні задач та аргументувати свою відповідь;

1,9-1 – здобувач освіти не володіє більшістю питань практичного заняття, однак знає нормативно-правові акти у сфері земельного, екологічного та аграрного права; виконуючи завдання, посилається на законодавство, але не обґрунтовує свою відповідь;

0,9-0 – здобувач освіти володіє питаннями практичного заняття поверхнево; знає нормативно-правові акти у сфері земельного, екологічного та аграрного права, але не вміє правильно застосовувати під час розв’язування практичних завдань.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Тема № 1. Аграрне право як самостійна галузь права України. Суб’єкти аграрних правовідносин (4 год)

Група поділяється на 5 підгрупи за номером по списку в журналі (по алфавіту). 1 підгрупа – 1-5, 2 підгрупа – 6-10, 3 підгрупа – 11-15, 4 підгрупа – 16 і 20, 5 підгрупа 21 і до кінця.

Завдання перше для всієї групи. У випадку, якщо роботи повторюються, будуть анульовані обидві. Детально розписати кожен крок створення юридичної особи нормативно-явочним способом, на прикладі фермерського господарства.

Завдання друге.

Варіант 1 для першої підгрупи.

Письмово в зошити від руки розписати та охарактеризувати питання: 1. бджолярі-пасічники як фізичні особи - суб’єкти аграрних правовідносин.

Варіант 2 для другої підгрупи.

Письмово в зошити від руки розписати та охарактеризувати питання: 1. Власники племінних ресурсів як фізичні особи - суб’єкти аграрних правовідносин.

Варіант 3 для третьої підгрупи.

Письмово в зошити від руки розписати та охарактеризувати питання: 1. Суб’єкти насінництва та розсадництва як фізичні особи - суб’єкти аграрних правовідносин.

Варіант 4 для четвертої підгрупи.

Письмово в зошити від руки розписати та охарактеризувати питання: 1. Автори сорту як фізичні особи - суб’єкти аграрних правовідносин.

Варіант 5 для п’ятої підгрупи.

Письмово в зошити від руки розписати та охарактеризувати питання: 1. Фізичні особи підприємці, які займаються фермерською діяльністю.

Тема № 2. Створення та державна реєстрація суб’єктів. Правове становище особистих селянських господарств (4 год)

Група поділяється на 5 підгруп по алфавіту. Прізвища А-Г перша підгрупа, Д-К друга підгрупа, Л-О третя підгрупа, П-Т четверта підгрупа, У-Я п’ята підгрупа.

Усі завдання від руки в зошиті. У випадку повторюваності матеріалу будуть анульовані роботи.

Завдання перше для всіх. Навести критерії членства в особистому селянському господарстві та порядок підтвердження членства в ОСГ.

Варіант 1 для першої підгрупи.

Завдання друге. Дайте відповідь на питання.

1. Визначте ознаки особистого селянського господарства.
2. Поняття, види та необхідність запровадження сільського зеленого туризму.

Завдання третє. Вирахувати суму земельного податку.

В платника податку інваліда 2 групи на праві власності є одна земельна ділянка під забудову в місті площею 0.2 га, одна земельна ділянка під забудову в селі площею 0.25 га та дві земельні ділянки під садівництво площею 0.12 га. Ставки податку органи місцевого самоврядування визначають по максимуму. Нормативна грошова оцінка землі складає 50 000 грн одного гектара. Визначте суму податку. Коли він має бути сплачений?

Варіант 2 для другої підгрупи.

Завдання друге. Дайте відповідь на питання.

1. Визначте відмінності ОСГ від фермерського господарства.
2. Які землі можуть бути у власності та користуванні членів ОСГ.

Завдання третє. Вирахувати суму земельного податку.

В платника податку у власності 2 земельні ділянки (паї) площею по 1,5 га. Одну з них він віддав в оренду платнику 4-ї групи спрощеної системи оподаткування, іншу обробляє самостійно. Ставки податку органи місцевого самоврядування визначають по максимуму. Нормативна грошова оцінка землі складає 50 000 грн одного гектара. Визначте суму податку. Коли він має бути сплачений?

Варіант 3 для третьої підгрупи.

Завдання друге. Дайте відповідь на питання.

1. Визначте відмінності ОСГ від підсобного господарства.
2. Що таке садиба та її склад.

Завдання третє. Вирахувати суму земельного податку.

Фермерське господарство (не є платником єдиного податку) має площу землі у власності 20 га на яких висаджено молоді дерева під сад. А також 2 га землі на якій розташовані складські приміщення. Ставки податку органи місцевого самоврядування визначають по максимуму. Нормативна грошова оцінка землі складає 50 000 грн одного гектара. Визначте суму податку. Коли він має бути сплачений?

Варіант 4 для четвертої підгрупи.

Завдання друге. Дайте відповідь на питання.

1. Визначте відмінності член ОСГ та законний представник від ОСГ.
2. У якому випадку розмір землі для ведення ОСГ може бути більшим ніж 2 га та коли можна другий раз безоплатно приватизувати землю для ведення ОСГ.

Завдання третє. Вирахувати суму земельного податку.

Багатодітна сім'я має у власності землю для ведення ОСГ 1.5 га та 2 га землі в користуванні для ведення ОСГ. Ставки податку органи місцевого самоврядування визначають по максимуму. Нормативна грошова оцінка землі складає 50 000 грн одного гектара. Визначте суму податку. Коли він має бути сплачений?

Варіант 5 для п'ятої підгрупи.

Завдання друге. Дайте відповідь на питання.

1. Соціальне та пенсійне забезпечення членів ОСГ.
2. Правовий режим земель для городництва та садівництва, що перебувають у власності та користуванні членів ОСГ.

Завдання третє. Вирахувати суму земельного податку.

Особа, що отримує пенсію по інвалідності 3-ї групи має у власності 2 земельні ділянки для гаражного будівництва в межах норм безоплатної приватизації землі та землю для будівництва в межах міста 0.2 га. Ставки податку органи місцевого самоврядування визначають по максимуму. Нормативна грошова оцінка землі складає 50 000 грн одного гектара. Визначте суму податку. Коли він має бути сплачений?

Тема № 3. Правове становище фермерських господарств (4 год)

Група поділяється на 5 підгруп по алфавіту. Прізвища А-Г перша підгрупа. Д-К друга підгрупа, Л-О третя підгрупа, П-Т четверта підгрупа, У-Я п'ята підгрупа.

Усі завдання від руки в зошиті. У випадку повторюваності матеріалу будуть анульовані роботи.

Для підготовки до семінарського заняття використовуєте будь-які підручники чи інший матеріал з інтернет ресурсів + поданий лекційний матеріал + опрацювати Закон України "Про фермерське господарство" + Постанова КМУ від 12.08.2015 року № 584 "Про затвердження переліку документів, що підтверджують досвід роботи у сільському господарстві" + наказ Мінагрополітики 26.04.2013 № 283 "Про затвердження Порядку консервації земель"

Завдання перше для всіх.

Розписати порядок записування землі сільськогосподарського призначення, що належить фермерському господарству площею 10 га.

Завдання друге і третє по підгрупах.

Варіант 1 для першої підгрупи.

Завдання друге. Розробити схему з чіткою нумерацією кожного кроку.

Розробити схему виділення у приватну власність землі для ведення фермерського господарства із земель державної власності на території Ківерцівського району.

Завдання третє. Навести як найбільше ознак фермерського господарства.

Варіант 2 для другої підгрупи.

Завдання друге. Розробити схему з чіткою нумерацією кожного кроку.

Розробити схему виділення у приватну власність землі для ведення фермерського господарства в селі Гірка Полонка.

Завдання третє. Які природні ресурси можуть перебувати у власності фермерського господарства.

Варіант 3 для третьої підгрупи.

Завдання друге. Розробити схему з чіткою нумерацією кожного кроку.

Розробити схему виділення у приватну власність землі для ведення особистого господарства в Луцькому районі за межами населеного пункту с. Боротаин.

Завдання третє. Хто може входити до кожного із трьох типів фермерського господарства (розписати родинні зв'язки).

Варіант 4 для четвертої підгрупи.

Завдання друге. Розробити схему з чіткою нумерацією кожного кроку.

Розробити схему виділення у приватну власність землі для будівництва у місті Луцьку.

Завдання третє. Розписати випадки, коли дозволяється будівництво тимчасових та капітальних будівель на землях сільськогосподарського призначення, що надані для ведення фермерського господарства.

Варіант 5 для п'ятої підгрупи.

Завдання друге. Розробити схему з чіткою нумерацією кожного кроку.

Розробити схему виділення у приватну власність землі для ведення дачного будівництва в с. Промінь.

Завдання третє. Розписати державну підтримку фермерських господарств та діючі на сьогодні державні програми підтримки.

Тема № 4. Правовий статус сільськогосподарського кооперативу в Україні (4 год)

Група поділяється на 5 підгруп по алфавіту. Прізвища А-Г перша підгрупа, Д-К друга підгрупа, Л-О третя підгрупа, П-Т четверта підгрупа, У-Я п'ята підгрупа.

Усі завдання від руки в зошиті. У випадку повторюваності матеріалу будуть анульовані роботи.

Для підготовки до семінарського заняття використовуєте будь-які підручники чи інший матеріал з інтернет ресурсів + поданий лекційний матеріал + опрацювати Закон України "Про кооперацію" та Закон України "Про сільськогосподарську кооперацію"

Варіант 1 для першої підгрупи.

Завдання перше. Опрацювати письмові завдання.

1. Який порядок оформлення участі члена сільськогосподарського кооперативу без мети отримання прибутку в діяльності кооперативу.
2. Описати все про статутний капітал кооперативу та членські внески.

Завдання друге. Розв'язати тести з посиланням на відповідні статті законодавства.

1. С/г кооперативи бувають таких видів :

- а) з метою отримання прибутку ;
- б) споживчі ;
- в) садово-городні ;
- г) без мети отримання прибутку.

2. Мета створення с/г кооперативу без мети отримання прибутку:

- а) отримання доходу;
- б) надання послуг товаровиробникам ;
- в) надання послуг переважно членам кооперативу та іншим особам з метою провадження їх с/г діяльності ;
- г) отримання прибутку.

3. Установчим документом с/г кооперативу є :

- а) засновницький договір ;
- б) статут ;
- в) протокол установчих зборів ;
- г) рішення державного реєстратора про включення юридичної особи до єдиного державного реєстру.

4. С/г кооперативи з метою отримання прибутку можуть надавати послуги іншим особам в обсязі, що не перевищують виручки за рік:

- а) 50 %;
- б) 20 %;
- в) 25 %.
- г) не мають права обслуговувати.

5. С/г кооператив може бути заснований :

- а) дієздатними громадянами України ;
- б) іноземцями та особами без громадянства ;
- в) юридичними особами зареєстрованими в Україні ;
- г) громадянами, які досягли 16-річного віку ;
- д) юридичними та фізичними особами , що є с/г товаровиробниками.

6. Мінімальна кількість членів кооперативу не може бути меншою ніж :

- а) 3 особи ;
- б) 5 осіб;
- в) мінімальна кількість членів не є визначеною.

7. Членство в с/г кооперативі може бути таких видів :

- а) повний член кооперативу ;
- б) асоціативний член ;
- в) привілейований член ;
- г) уповноважений член ;

8. Юридичними ознаками с/г кооперативу з метою отримання прибутку є :

- а) добровільність об'єднання ;
- б) членський характер ;
- в) обов'язкова участь членів кооперативу у господарській діяльності кооперативу;
- г) пайовий характер майна ;
- д) основна мета діяльності – отримання прибутку ;
- е) рівноправність членів кооперативу.

9. До с/г кооперативів без мети отримання прибутку належать:

- а) переробні;
- б) зберігальні;
- в) оптові;
- г) сервісні.

10. Остаточне рішення про включення до складу кооперативу нового члена приймає:

- а) правління кооп;
- б) загальні збори кооп;
- в) виконавчий директор кооп.

11. Вибиріть правильні твердження. Сільськогосподарський кооператив це:

- а) суб'єкт підприємницької діяльності;
- б) юридична особа;
- в) громадське об'єднання;
- г) громадська організація;
- д) певна організаційно-правова форма.

12. Членство в кооперативі:

- а) повне та дійсне;
- б) передається у спадок;
- в) набувається у разі сплати відповідних внесків;
- г) припиняється у випадку отримання згоди голови кооперативу, лише для повних членів.

13. Чи може земельна ділянка повного члена кооперативу бути передана у власність кооперативу.

- а) так;
- б) ні;
- в) так, але після введення в дію Закону “Про ринок землі”.

14. Асоційованим членом кооперативу може бути:

- а) фізична особа;
- б) юридична особа;
- в) юридична особа, яка є сільськогосподарським товаровиробником;
- г) орган місцевого самоврядування.

15. Чи може кооператив наймати працівників не з числа своїх членів:

- а) так;
- б) ні;
- в) лише у випадку, якщо не вистачає власних сил.

Варіант 2 для другої підгрупи.

Завдання перше. Опрацювати письмові завдання.

1. Савчук виступає членом сільськогосподарського кооперативу без мети отримання прибутку. Він виростив яблука та передав їх для калібрування, зберігання та подальшого продажу кооперативу. Чи виступає кооператив власником яблук, чи коштів отриманих з продажу даної продукції? Охарактеризуйте ситуацію та напишіть власником якого майна може виступати даний кооператив та власником якого доходу може випустити?

2. Описати все про фонд розвитку кооперативу та основний і додатковий внесок.

Завдання друге. Розв'язати тести з посиланням на відповідні статті законодавства.

1. Юридичними ознаками с/г кооперативу без мети отримання прибутку є :

- а) добровільність об'єднання;
- б) членами можуть бути лише фізичні особи;
- в) обов'язкова участь членів кооперативу у господарській діяльності кооперативу;
- г) пайовий характер майна;
- д) основна мета діяльності – отримання прибутку.

2. Загальні збори збираються на свої засідання не рідше одного разу на:

- а) місяць;
- б) квартал;
- в) рік;
- г) перед початком та після закінчення с/г робіт.

3. 2/3 голосів осіб, які присутні на загальних зборах приймаються рішення:

- а) про вступ до кооперативного об'єднання;
- б) формування спостережної ради;
- в) вибори правління кооперативу;
- г) зміни до статуту.

4. Правління – це орган, який здійснює:

- а) виконавчу діяльність;
- б) нормативну діяльність;
- в) контрольну діяльність;
- г) виконавчо-розпорядчу діяльність.

5. Виконавчий директор:

- а) вибирається із складу членів кооперативу;
- б) особа, яка працює за контрактом;
- в) здійснює оперативне управління діяльністю кооп;
- г) оцінює роботу кооп;
- д) вирішує кадрові питання.

6. Голова кооп. вибирається на термін:

- а) 5 років;
- б) 2 роки;
- в) 3 роки;
- г) дана посада не обмежується терміном.

7. Ознаки діяльності спостережної ради:

- а) утворюється, якщо кількість членів кооп. становить не менше 30 осіб;
- б) призначається головою кооп;
- в) до складу даного органу входить 3-5 осіб;
- г) члени спостережної ради не можуть бути членами ревізійної комісії, але можуть бути членами правління;
- д) особи, які включаються до складу спостережної ради працюють на громадських засадах.

8. Перевірки фінансової діяльності кооп. ревізійною комісією здійснюються на підставі:

- а) власної ініціативи;

- б) на вимогу не менше 10% членів кооп;
- в) на вимогу 1/3 загальних зборів;
- г) на вимогу правління кооп.

9. Види обов'язкових фондів кооп:

- а) пайовий;
- б) фонд розвитку;
- в) статутний;
- г) спеціальний;
- д) резервний;
- е) фонд виплати дивідендів.

10. Фонд розвитку формується із:

- а) вкладу;
- б) доходів від релізації продукції;
- в) вступних внесків;
- г) благодійних внесків.

11. С/г кооператив з метою отримання прибутку:

- а) створюється з метою освоєння коштів державних програм, грантів;
- б) обов'язкова участь асоційованих членів у трудовій діяльності кооперативу;
- в) до складу входять юридичні особи які є сільськогосподарськими товаровиробниками;
- г) пропорційна кількість фізичних та юридичних осіб – членів кооперативу не має

значення;

- д) вік членства від 16 років.

12. Асоційований член кооперативу з метою отримання прибутку:

- а) лише юридична особа;
- б) виступає потенційним інвестором даного кооперативу;
- в) є застрахованою особою, оскільки кооператив за неї сплачує ЄСВ;
- г) має право на отримання своєї частки на пай.

13. С/г кооператив без мети отримання прибутку може надавати послуги:

а) за рішенням загальних зборів усім бажаючим особам, які мешкають на території населеного пункту за місцем знаходження кооперативу.

- б) третім особам, якщо це не заборонено статутом;
- в) третім особам у розмірі не більше 20% від доходу кооперативу;
- г) лише своїм членам.

14. При виході із складу кооперативу член кооперативу має право:

а) отримати назад свій основний та додатковий вклад, розмір якого має бути не меншим тому, що вносився;

- б) отримати частину з фонду розвитку, якщо це передбачено статутом кооперативу;
- в) отримати вступний внесок;
- г) отримати частину в загальній вартості майна підприємства.

15. Члени кооперативу несуть відповідальність за його зобов'язаннями:

- а) в межах вкладу;
- б) в межах вступного внеску;
- в) усім своїм майном.

Варіант 3 для третьої підгрупи.

Завдання перше. Опрацювати письмові завдання.

1. Чому сільськогосподарські кооперативи займають останнє місце серед усіх виробників сільськогосподарської продукції?

2. Описати все про резервний фонд кооперативу та вклади.

Завдання друге. Розв'язати тести з посиланням на відповідні статті законодавства.

1. Юридичними ознаками с/г кооперативу з метою отримання прибутку є :

- а) добровільність об'єднання ;

- б) членський характер ;
- в) обов'язкова участь членів кооперативу у господарській діяльності кооперативу;
- г) пайовий характер майна ;
- д) основна мета діяльності – отримання прибутку ;
- е) рівноправність членів кооперативу.

2. До с/г кооперативу без мети отримання прибутку належать:

- а) переробні;
- б) зберігальні;
- в) оптові;
- г) сервісні.

3. Остаточне рішення про включення до складу кооперативу нового члена приймає:

- а) правління кооп;
- б) загальні збори кооп;
- в) виконавчий директор кооп.

4. Вибіріть правильні твердження. Сільськогосподарський кооператив це:

- а) суб'єкт підприємницької діяльності;
- б) юридична особа;
- в) громадське об'єднання;
- г) громадська організація;
- д) певна організаційно-правова форма.

5. Членство в кооперативі:

- а) повне та дійсне;
- б) передається у спадок;
- в) набувається у разі сплати відповідних внесків;
- г) припиняється у випадку отримання згоди голови кооперативу, лише для повних членів.

6. Чи може земельна ділянка повного члена кооперативу бути передана у власність кооперативу.

- а) так;
- б) ні;
- в) так, але після введення в дію Закону “Про ринок землі”.

7. Асоційованим членом с/г кооперативу без мети отримання прибутку може бути:

- а) фізична особа;
- б) юридична особа;
- в) юридична особа, яка є сільськогосподарським товаровиробником;
- г) орган місцевого самоврядування.

8. Чи може кооператив наймати працівників не з числа своїх членів:

- а) так;
- б) ні;
- в) лише у випадку, якщо не вистачає власних сил.

9. С/г кооперативи бувають таких видів :

- а) з метою отримання прибутку;
- б) споживчі ;
- в) садово–городні ;
- г) без мети отримання прибутку.

10. Мета створення с/г кооперативу без мети отримання прибутку:

- а) отримання доходу;
- б) надання послуг товаровиробникам ;
- в) надання послуг переважно членам кооперативу та іншим особам з метою провадження їх с/г діяльності ;
- г) отримання прибутку.

11. Установчим документом с/г кооперативу є :

- а) засновницький договір ;

- б) статут ;
- в) протокол установчих зборів ;
- г) рішення державного реєстратора про включення юридичної особи до єдиного державного реєстру;
- д) правила внутрішньогосподарського розпорядку.

12. С/г кооператив з метою отримання прибутку можуть надавати послуги іншим особам в обсязі, що не перевищують загального обороту господарства:

- а) 50 %;
- б) 20 %;
- в) 25 %.
- г) не мають права обслуговувати.

13. С/г кооператив може бути заснований :

- а) дієздатними громадянами України ;
- б) іноземцями та особами без громадянства ;
- в) юридичними особами зареєстрованими в Україні ;
- г) громадянами, які досягли 16-річного віку ;
- д) юридичними та фізичними особами , що є с/г товаровиробниками.

14. Мінімальна кількість членів кооперативу не може бути меншою ніж :

- а) 3 особи ;
- б) 5 осіб;
- в) мінімальна кількість членів не є визначеною.

15. Членство в с/г кооперативі може бути таких видів :

- а) повний член кооперативу ;
- б) асоціативний член ;
- в) привілейований член ;
- г) уповноважений член ;

Варіант 4 для четвертої підгрупи.

Завдання перше. Опрацювати письмові завдання.

1. Опишіть якою діяльністю можуть займатися с/г кооперативи без мети отримання прибутку та в чому полягає особливість таких кооперативів як не прибуткових організацій.
2. Описати все про спеціальні фонди кооперативу та усі майнові (не грошові) внески.

Завдання друге. Розв'язати тести з посиланням на відповідні статті законодавства.

1. Види обов'язкових фондів кооп:

- а) пайовий;
- б) фонд розвитку;
- в) статутний;
- г) спеціальний;
- д) резервний;
- е) фонд виплати дивідендів.

2. Фонд розвитку формується із:

- а) вкладу;
- б) доходів від релізації продукції;
- в) вступних внесків;
- г) благодійних внесків.

3. С/г кооператив з метою отримання прибутку:

- а) створюється з метою освоєння коштів державних програм, грантів;
- б) обов'язкова участь асоційованих членів у трудовій діяльності кооперативу;
- в) до складу входять юридичні особи які є сільськогосподарськими товаровиробниками;
- г) пропорційна кількість фізичних та юридичних осіб – членів кооперативу не має значення;
- д) вік членства від 16 років.

4. Асоційований член кооперативу з метою отримання прибутку:

- а) лише юридична особа;
- б) виступає потенційним інвестором даного кооперативу;
- в) є застрахованою особою, оскільки кооператив за неї сплачує ЄСВ;
- г) має право на отримання свої частки на пай.

5. С/г кооперативу без мети отримання прибутку може надавати послуги:

- а) за рішенням загальних зборів усім бажаючим особам, які мешкають на території населеного пункту за місцем знаходження кооперативу.
- б) третім особам, якщо це не заборонено статутом;
- в) третім особам у розмірі не більше 20% від доходу кооперативу;
- г) лише своїм членам.

6. При виході із складу кооператив член кооперативу має право:

- а) отримати назад свій пайовий внесок, розмір якого має бути не меншим тому, що вносився;
- б) отримати частину з неподільного фонду, якщо це передбачено статутом кооперативу;
- в) отримати вступний внесок;
- г) отримати частину у загальній вартості майна підприємства.

7. Члени кооперативу несуть відповідальність за його зобов'язаннями:

- а) в межах пайового внеску;
- б) в межах пайового та вступного внеску;
- в) усім своїм майном.

8. Юридичними ознаками с/г кооперативу без мети отримання прибутку є:

- а) добровільність об'єднання;
- б) членами можуть бути лише фізичні особи;
- в) обов'язкова участь членів кооперативу у господарській діяльності кооперативу;
- г) пайовий характер майна;
- д) основна мета діяльності – отримання прибутку.

9. Загальні збори збираються на свої засідання не рідше одного разу на:

- а) місяць;
- б) квартал;
- в) рік;
- г) перед початком та після закінчення с/г робіт.

10. 2/3 голосів осіб, які присутні на загальних зборах приймаються рішення:

- а) про вступ до кооперативного об'єднання;
- б) формування спостережної ради;
- в) вибори правління кооперативу;
- г) зміни до статуту.

11. Правління – це орган, який здійснює:

- а) виконавчу діяльність;
- б) нормативну діяльність;
- в) контрольну діяльність;
- г) виконавчо-розпорядчу діяльність.

12. Виконавчий директор:

- а) вибирається із складу членів кооперативу;
- б) особа, яка працює за контрактом;
- в) здійснює оперативне управління діяльністю кооп;
- г) оцінює роботу кооп;
- д) вирішує кадрові питання.

13. Голова кооп. вибирається на термін:

- а) 5 років;
- б) 2 роки;
- в) 3 роки;

г) дана посада не обмежується терміном.

14. Ознаки діяльності спостережної ради:

а) утворюється, якщо кількість членів кооп. становить не менше 30 осіб;

б) призначається головою кооп;

в) до складу даного органу входить 3-5 осіб;

г) члени спостережної ради не мажуть бути членами ревізійної комісії, але можуть бути членами правління;

д) особи, які включаються до складу спостережної ради працюють на громадських засадах.

15. Перевірки фінансової діяльності кооп. ревізійною комісією здійснюються на підставі:

а) власної ініціативи;

б) на вимогу не менше 10% членів кооп;

в) на вимогу 1/3 загальних зборів;

г) на вимогу правління кооп.

Варіант 5 для п'ятої підгрупи.

Завдання перше. Опрацювати письмові завдання.

1. Опишіть якою діяльністю можуть займатися с/г кооперативи без мети отримання прибутку та в чому полягає особливість обслуговуючих кооперативів як не прибуткових організацій.

2. Описати все про резервний фонд кооперативу та вклади.

Завдання друге. Розв'язати тести з посиланням на відповідні статті законодавства.

1. Остаточне рішення про включення до складу кооперативу нового члена приймає:

а) правління кооп;

б) загальні збори кооп;

в) виконавчий директор кооп.

2. Вибиріть правильні твердження. Сільськогосподарський кооператив це:

а) суб'єкт підприємницької діяльності;

б) юридична особа;

в) громадське об'єднання;

г) громадська організація;

д) певна організаційно-правова форма.

3. Членство в кооперативі:

а) повне та дійсне;

б) передається у спадок;

в) набувається у разі сплати відповідних внесків;

г) припиняється у випадку отримання згоди голови кооперативу, лише для повних членів.

4. Чи може земельна ділянка повного члена кооперативу бути передана у власність кооперативу.

а) так;

б) ні;

в) так, але після введення в дію Закону "Про ринок землі".

5. Асоційованим членом с/г кооперативу без мети отримання прибутку може бути:

а) фізична особа;

б) юридична особа;

в) юридична особа, яка є сільськогосподарським товаровиробником;

г) орган місцевого самоврядування.

6. Чи може кооператив наймати працівників не з числа своїх членів:

а) так;

б) ні;

в) лише у випадку, якщо не вистачає власних сил.

7. Фонд розвитку формується із:

- а) вкладів;
- б) доходів від реалізації продукції;
- в) вступних внесків;
- г) благодійних внесів.

8. С/г кооператив з метою отримання прибутку:

- а) створюється з метою освоєння коштів державних програм, грантів;
- б) обов'язкова участь асоційованих членів у трудовій діяльності кооперативу;
- в) до складу входять юридичні особи які є сільськогосподарськими товаровиробниками;
- г) пропорційна кількість фізичних та юридичних осіб – членів кооперативу не має значення;
- д) вік членства від 16 років.

9. Асоційований член кооперативу з метою отримання прибутку:

- а) лише юридична особа;
- б) виступає потенційним інвестором даного кооперативу;
- в) є застрахованою особою, оскільки кооператив за неї сплачує ЄСВ;
- г) має право на отримання своєї частки на пай.

10. С/г кооператив без мети отримання прибутку може надавати послуги:

- а) за рішенням загальних зборів усім бажаючим особам, які мешкають на території населеного пункту за місцем знаходження кооперативу.
- б) третім особам, якщо це не заборонено статутом;
- в) третім особам у розмірі не більше 20% від доходу кооперативу;
- г) лише своїм членам.

11. При виході із складу кооператив член кооперативу має право:

- а) отримати назад свій вклад, розмір якого має бути не меншим тому, що вносився;
- б) отримати частину з фонду розвитку, якщо це передбачено статутом кооперативу;
- в) отримати вступний внесок;
- г) отримати частину майна підприємства, пропорційну вартості майнового внеску, при ліквідації підприємства.

12. Члени кооперативу несуть відповідальність за його зобов'язаннями:

- а) в межах вкладу;
- б) в межах вкладу та вступного внеску;
- в) усім своїм майном.

13. Юридичними ознаками обслуговуючого с/г кооперативу є :

- а) добровільність об'єднання;
- б) членами можуть бути лише фізичні особи;
- в) обов'язкова участь членів кооперативу у господарській діяльності кооперативу;
- г) пайовий характер майна;
- д) основна мета діяльності – отримання прибутку.

14. Загальні збори збираються на свої засідання не рідше одного разу на:

- а) місяць;
- б) квартал;
- в) рік;
- г) перед початком та після закінчення с/г робіт.

15. 2/3 голосів осіб, які присутні на загальних зборах приймаються рішення:

- а) про вступ до кооперативного об'єднання;
- б) формування спостережної ради;
- в) вибори правління кооперативу;
- г) зміни до статуту.

Тема № 5. Земельні правовідносини (4 год)

Завдання 1 для всіх студентів.

Опрацювати письмові завдання.

1. Особливості порядку проведення консервації та рекультивації землі.
2. Особливості земельних правовідносин щодо користування землями загального призначення.

Завдання друге для всієї групи.

Опрацювати та проаналізувати (*згідні, не згідні, власне бачення*) постанови Верховного Суду України та внести відповідні пропозиції змін до законодавства.

1. Постанова ВС/ВП № 227/1506/18 від 15.05.2019
2. Постанова ВС/КЦС, у справі № 396/1683/18-ц, від 17.03.20

Електронний ресурс: https://protocol.ua/ru/interesnie_sudebnie_resheniya

Тема № 6. Підстави та порядок виникнення права власності на землю (5 год)

Завдання 1 для всіх студентів.

Опрацювати письмові завдання.

1. Сформулювати порівняльну таблицю підстав приватизації землі.
2. Навести обмеження щодо права власності на землю іноземних громадян.

Завдання друге для всієї групи. Вирішити тестові завдання

1. Землями сільськогосподарського призначення визнаються:
 - а) землі, надані тільки для виробництва сільськогосподарської продукції;
 - б) землі, надані тільки для здійснення сільськогосподарської науково-дослідної та навчальної діяльності;
 - в) землі, надані тільки для розміщення відповідної виробничої інфраструктури або призначені для цих цілей;
 - г) землі, надані для виробництва сільськогосподарської продукції, здійснення сільськогосподарської науково-дослідної та навчальної діяльності, розміщення відповідної виробничої інфраструктури або призначені для цих цілей.
2. До земель сільськогосподарського призначення належать:
 - а) лише сільськогосподарські угіддя (рілля, багаторічні насадження, сіножаті, пасовища та перелоги);
 - б) лише несільськогосподарські угіддя (господарські шляхи і прогони, полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, крім тих, що віднесені до земель лісового фонду, землі під господарськими будівлями і дворами, землі тимчасової консервації тощо);
 - в) сільськогосподарські та несільськогосподарські угіддя.
3. Землі сільськогосподарського призначення передаються у власність:
 - а) громадянам;
 - б) сільськогосподарським підприємствам;
 - в) сільськогосподарським науково-дослідним установам та навчальним закладам, сільським професійно-технічним училищам та загальноосвітнім школам;
 - г) несільськогосподарським підприємствам, установам та організаціям, релігійним організаціям і об'єднанням громадян;
 - д) іноземним громадянам.
4. Державним і комунальним сільськогосподарським підприємствам, установам та організаціям надаються земельні ділянки із земель:
 - а) державної і комунальної власності у постійне користування для науково-дослідних, навчальних цілей та ведення товарного сільськогосподарського виробництва;
 - б) державної і комунальної власності у власність для науководослідних, навчальних цілей та ведення товарного сільськогосподарського виробництва;
 - в) приватної власності у постійне користування для науководослідних, навчальних цілей та ведення товарного сільськогосподарського виробництва.

5. При приватизації земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій земельні ділянки передаються:

- а) тільки працівникам цих підприємств, установ та організацій;
- б) працівникам цих підприємств, установ та організацій, а також пенсіонерам з їх числа з визначенням кожному з них земельної частки (паю);
- в) головам цих підприємств, установ та організацій, а також пенсіонерам з їх числа з визначенням кожному з них земельної частки (паю).

6. Рішення про приватизацію земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій приймають:

- а) органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень;
- б) органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень за клопотанням працівників цих підприємств, установ та організацій;
- в) органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень за клопотанням голів цих підприємств, установ та організацій.

7. Землі фермерського господарства можуть складатися із:

- а) земельної ділянки, що належить на праві власності фермерському господарству як юридичній особі;
- б) земельних ділянок, що належать громадянам – членам фермерського господарства на праві приватної власності;
- в) земельної ділянки, що використовується фермерським господарством на умовах оренди;
- г) земельної ділянки, що належить на праві користування фермерському господарству як юридичній особі.

8. Для ведення особистого селянського господарства земельні ділянки на праві власності можуть мати:

- а) лише громадяни України;
- б) особи без громадянства;
- в) лише громадяни України та іноземні громадяни.

9. Земельні ділянки, призначені для садівництва, можуть використовуватись:

- а) лише для закладання багаторічних плодових насаджень;
- б) лише для вирощування сільськогосподарських культур;
- в) для закладання багаторічних плодових насаджень, вирощування сільськогосподарських культур, а також для зведення необхідних будинків, господарських споруд тощо.

10. На земельних ділянках, наданих для городництва не допускається:

- а) зведення тимчасових споруд для зберігання інвентарю та захисту від непогоди;
- б) закладання багаторічних плодових насаджень;
- в) спорудження капітальних будівель і споруд.

Тема № 7. Порядок продажу земельних ділянок (4 год)

Вирішити задачі

1. Громадянин М. отримав сертифікат на право на земельний пай, а через рік звільнився з колективного сільськогосподарського підприємства і переїхав жити до міста.

Через деякий час громадянин М. звернувся з вимогою про виділення йому земельного паю в натурі (на місцевості). У правлінні колективного сільськогосподарського підприємства йому пояснили, що право на земельний пай він втратив, оскільки звільнився з цього підприємства і не проживає більше у селі. Аналогічно йому було роз'яснено і у сільській раді, куди громадянин М. звернувся із скаргою на рішення правління.

Вирішіть справу.

2. Житель міста Полтави Якубовський є членом садівничого товариства „Обрій”, у якому приватизував 0,11 га земельної ділянки, маючи на праві власності житловий будинок загальною площею 127 кв. м та земельну ділянку у розмірі 0,07 га. У селі поблизу Полтави проживала

його найстарша сестра, яка подарувала йому У житлового будинку, 0,32 га земельної ділянки для ведення особистого підсобного господарства та передала йому у користування ще 0,22 га земельної ділянки, яка була продана їй під вирощування городних культур. Придбавши у лютому 1994 року автомобіль, Якубовський звернувся до міської ради з проханням передати йому у власність земельну ділянку для будівництва гаража, але йому відмовили, вважаючи, що в його власності перебуває землі більше, ніж це передбачено нормами земельного законодавства.

Якубовський звернувся до адвокатської фірми, в якій йому порадили звернутися зі скаргою до суду. Суд, розглянувши справу, відмовив у її задоволенні і ухвалив рішення, що не підлягає оскарженню у судовому порядку.

Визначте коло суспільних відносин. Чи є рішення суду законним? Вирішіть справу.

3. Громадянка Несторенко, що проживає у м. Вишневому Київської області, звернулася до міської ради із заявою про приватизацію 0,25 га земельної ділянки, якою вона користується із 1978 року, отримавши у спадщину від свого батька житловий будинок. У процесі попереднього розгляду справи з'ясувалося, що згідно із планом земельної ділянки, за даними бюро технічної інвентаризації (БТІ), за нею закріплено лише 0,12 га. Ці відомості були підтверджені також інвентаризаційною комісією, що проводила контрольні обміри земель на виконання постанови Верховної Ради України „Про земельну реформу” від 18.12.1990 р. Зокрема, у травні 1984 року рішенням тодішньої селищної ради частина земель у розмірі 0,06 га була надана громадянину Колісниченку для індивідуального будівництва. Згодом працівник БТІ скорегував дані до 0,08 га. Земельна ділянка розміром 0,05 га була самовільно зайнята сусідкою Мосієнко для встановлення огорожі під час перебування сім'ї Несторенко за строковим трудовим договором у районі Крайньої Півночі.

Приватизаційна комісія схвалила передані їй матеріали про приватизацію 0,12 га землі Несторенко, вважаючи, що такий порядок склався у процесі землекористування. На підставі цього міська рада ухвалила рішення про приватизацію громадянкою Несторенко 0,12 га. Це рішення Несторенко оскаржила до суду.

Визначте коло суспільних відносин. Чи підлягає позов задоволенню? Вирішіть справу.

Тема № 8. Право користування земельною ділянкою (5 год/)

Вирішіть ситуаційні завдання

1. Фермер К. використовував на праві власності земельну ділянку площею 30 га. Навесні він звернувся до райдержадміністрації із заявою про надання йому в оренду ще 20 га з метою організації літніх відгінних пасовищ. Глава райдержадміністрації, розглянувши заяву, своїм розпорядженням відмовив фермеру в наданні додаткової земельної ділянки, мотивуючи це відсутністю вільних земель запасу. Фермер К. оскаржив розпорядження до господарського суду. Чи підлягає скарга задоволенню?

2. Міським жителям 2000 р. були надані в оренду строком до 2020 р. земельні ділянки площею по 0,03 га для індивідуального городництва. У 2017 р. громадяни звернулися до сільської ради про передачу їм у приватну власність вказаних земельних ділянок, посилаючись на Закон “Про оренду землі”, за яким орендарі мають переважне право на отримання орендованої земельної ділянки у власність. Як вирішити цю справу?

3. Проживаючи в селі, К. отримав у приватну власність у встановленому порядку земельну ділянку (2 га) для ведення особистого селянського господарства. Після виходу на пенсію більшу частину року він проживав в обласному центрі у своїх дітей. У зв'язку з цим він із сусідом Я. уклав договір оренди на 5-22 років на використання своєї земельної ділянки. Згідно з договором орендар зобов'язувався сплачувати податок за земельну ділянку, охороняти у зимовий період житловий будинок та передавати щорічно 50% врожаю овочевих культур, зібраного з орендованої ділянки. Через два роки К. достроково розірвав договір, вважаючи, що

Я. несумлінно виконує його умови. Орендар звернувся з позовом до суду про визнання незаконним одностороннє припинення договору оренди. Як вирішити цю справу?

4. Підприємець після закінчення договору оренди земельної ділянки звернувся із заявою в міську раду за його подовженням, у чому рада йому відмовила, пославшись на те, що згідно з чинним земельним законодавством надання земельних ділянок в оренду повинно здійснюватися на земельному аукціоні. Термін та умови аукціону міська рада не змогла визначити. Підприємець, вважаючи дії ради неправомірними, звернувся зі скаргою до прокурора міста. Проаналізуйте дії ради та підприємця згідно із земельним законодавством.

5. Міська рада надала у постійне користування релігійній організації земельну ділянку для будівництва культової споруди – православного храму. Рішення про надання земельної ділянки містили всі передбачені законом вимоги щодо забудови земельної ділянки громадської забудови. Проте релігійною організацією розробку проектної документації для зведення будівлі так і не було замовлено. Побудувавши будівлю, вона не ввела її в експлуатацію, як того вимагає закон. Право власності на будівлю не було зареєстровано. Крім того, не отримавши дозволу, релігійна організація побудувала на земельній ділянці ще одну споруду – семінарію. Чи порушені в даному разі права територіальної громади та органів місцевого самоврядування? Яким чином має здійснюватися захист порушених прав?

Тема № 9. Право користування земельною ділянкою на підставі договору оренди (4 год)

Порівняйте договори оренди **Завдання 1.**

Складіть порівняльну таблицю щодо строків та оплати за договорами оренди, емфітевзису та суперфіцію.

Завдання 2.

земельної ділянки та земельної частки (паю)

Завдання 3.

Розробіть власний проект договору оренди земельної ділянки.

Тема № 10. Суб'єкти та об'єкти екологічних правовідносин (5 год)

Розкрийте відповіді до наведених питань.

1. Дайте визначення еколого-правового статусу людини і громадянина та назвіть його складові елементи.
2. У чому, на вашу думку, полягають відмінності між екологічним статусом людини та екологічним статусом громадянина?
3. Які законодавчі акти визначають загальні екологічні права людини?
4. Як врегульовані екологічні права людини в Конституції України?
5. Які міжнародні договори України стосуються захисту екологічних прав людини?
6. Розкрийте сутність права на безпечне для життя і здоров'я довкілля. Які існують юридичні критерії для визначення безпеки або небезпеки навколишнього середовища?
7. Що таке екологічна інформація? Які види відомостей вона містить у собі?
8. Чи можуть бути засекречені відомості, що становлять екологічну інформацію?
9. В якому порядку задовольняється право громадян на отримання екологічної інформації?
10. Які обов'язки державних органів і посадових осіб кореспондують право громадян на екологічну інформацію?
11. Які гарантії передбачені законодавством для забезпечення реалізації та захисту екологічних прав?
12. Охарактеризуйте систему екологічних обов'язків за законодавством України.

Тема № 11. Право власності та користування землями та лісовими ресурсами, тваринним та рослинним світом (5 год)

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика земель водного фонду.
2. Правові форми використання земель водного фонду.
3. Обмеження права користування землями водного фонду.

Розв'язати задачі

1. Прокурор подав позов до суду в інтересах райдержадміністрації на ТОВ “ Акварена” про повернення самовільно зайнятої земельної ділянки та приведення її у стан, придатний до подальшого використання. При перевірці прокуратурою було встановлено, що в межах водоохоронної зони відповідач самовільно зайняв 2 га пасовищ, чим порушив вимоги чинного земельного законодавства. Крім того, ТОВ “ Акварена” на зазначеній земельній ділянці збудувало стаціонарну базу відпочинку. Чи підлягає позов задоволенню?

2. К. уклав із райдержадміністрацією договір оренди ставка площею 2 га для рибогосподарських потреб на строк до 2022 р. Встановлюючи розмір орендної плати, райдержадміністрація взяла за основу порядок визначення орендної плати за земельну ділянку, вкриту водою. На думку прокурора, здійснення укладеного договору оренди водного об'єкта можливе лише за умови укладення договору оренди і земельної ділянки, прилеглої до ставка. Дати висновок.

3. Для створення штучного ставка приватному підприємцю за рішенням сільської ради в межах села передана земельна ділянка у власність. Проте підприємець не став споруджувати водойму на цій ділянці, а продав її АТ “Золотий окунь”. Вважаючи, що придбану земельну ділянку можна частково використати під забудову, АТ почало у її межах будівництво виробничих об'єктів. Як показала перевірка природоохоронної прокуратури, АТ почало забудову без оформлення державного акта на право приватної власності на землю. Як вирішити цю справу?

4. Фермерське господарство «Мрія» у 2021 р. звернулось із заявою до райдержадміністрації про надання йому в оренду 3 га земель водного фонду за межами населеного пункту, на яких розташована штучна водойма (ставок) для рибогосподарських потреб. Однак фермеру було відмовлено, оскільки згідно з чинним законодавством вказані землі в оренду без водойми не надаються. Крім того, ст. 59 ЗК України передбачає передачу водойм до 3 га виключно у власність громадянам та юридичним особам, тож ФГ «Мрія» повинно звернутися із заявою про передачу водойми у власність. Проведіть правовий аналіз відповіді райдержадміністрації. Охарактеризуйте правове регулювання оренди водних об'єктів та земель водного фонду в сучасних умовах. Назвіть суб'єктів, що розпоряджаються водними об'єктами в Україні.

Тема № 12. Використання земель та об'єктів водного фонду (5 год)

Питання для обговорення

1. Поняття, склад та загальна характеристика земель лісгосподарського призначення.
2. Правові форми використання земель лісгосподарського призначення.
3. Особливості використання земель лісгосподарського призначення.

Розв'язати задачі

1. Приватне підприємство “Клен” отримало за рішенням сільської ради в тимчасове користування земельну ділянку лісгосподарського призначення для здійснення заготівлі другорядних лісових матеріалів. Директор лісгоспу, в межах якого розташована земельна ділянка, звернувся з листом до районного прокурора, в якому просив скасувати рішення сільської ради про надання земельної ділянки. На думку директора, питання, які стосуються земель лісгосподарського призначення, мають вирішуватися органами лісового господарства. Як вирішити цю справу?

2. Рішенням селищної ради К. було передано у власність земельну ділянку площею 0,12 га для ведення садівництва. На його підставі виготовлено технічну документацію та видано Державний акт на право власності на земельну ділянку (далі – державний акт). Проте прокурор звернувся до суду з позовом про скасування зазначеного рішення, визнання недійсним державного акта бо ця земельна ділянка на переконання прокурора є спірною, оскільки належить до земель лісогосподарського призначення та перебуває в постійному користуванні філії Тячівського лісового агропромислового господарства. Станом на час прийняття оскаржуваного рішення з постійного користування ця ділянка не вилучалася, жодних погоджень на її вилучення лісове агропромислове господарство не надавало, що підтверджується планово-картографічними матеріалами лісовпорядкування, розробленими при проведенні базового лісовпорядкування за 2020 р., і, таким чином, вказане рішення прийняте і, відповідно, державний акт виданий з порушенням вимог законодавства. Крім того, до прийняття вищезазначеного рішення та видачі державного акта спірна земельна ділянка перебувала у державній власності, і селищна рада не була наділена чинним законодавством повноваженнями щодо розпорядження нею. Як вирішити цю справу?

3. Між райдержадміністрацією та С. укладено договір оренди земельної ділянки водного фонду площею 15,57 га (у тому числі під озером – 9,17 га, прибережна захисна смуга – 6,40 га, з яких 0,50 га – пасовища, 5 га – землі, вкриті лісовою рослинністю, 0,90 га – чагарники), що перебуває в запасі, знаходиться за межами населених пунктів сільської ради, строком на 5 р. При перевірці прокуратурою виявлено порушення вимог земельного законодавства щодо відведення райдержадміністрацією у користування на умовах оренди земель лісогосподарського призначення. Як вирішити цю справу?

Тема № 13. Надра як об'єкти правового регулювання (5 год)

Завдання 1.

Охарактеризувати порядок надання спеціального дозволу на користування надрами.

Завдання 2.

Порядок та підстави надання гірничого відводу.

Завдання 3.

Роз'яснити жителю м. Рівного його права та обов'язки щодо користування ним бурштиноносними угіддями.

ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ДО МОДУЛЬНИХ РОБІТ

Модуль № 1.

1. Поняття аграрного права як галузі права
2. Предмет аграрного права:
 - а) поняття та особливості предмету
 - б) об'єкти аграрних правовідносин
 - в) внутрішні-аграрні правовідносини
 - г) зовнішні-аграрні правовідносини:
 - порядок розрахунку податку 4 групи спрощеної системи оподаткування.
3. Класифікація юридичних осіб – суб'єктів аграрних правовідносин.
4. Фізичні особи - суб'єкти аграрних правовідносин (детальне тлумачення кожного суб'єкта).
5. Способи створення суб'єктів аграрних правовідносин.
6. Порядок державної реєстрації. Перелік документів для державної реєстрації. Особливості реєстрації фермерських господарств та ФОП.

7. Особливості банкрутства фермерських господарств.
8. Поняття та ознаки особистих селянських господарств.
9. Земельні та майнові відносини в ОСГ.
10. Порядок розрахунку земельного податку.
11. Поняття та загальна характеристика правового статусу фермерських господарств.
12. Види фермерських господарств.
13. Умови, порядок створення та державна реєстрація фермерського господарства.
14. Припинення діяльності фермерського господарства, порядок виходу особи із складу фермерського господарства.
15. Земельні правовідносини у фермерському господарстві.
16. Майнові правовідносини у фермерському господарстві.
17. Державна підтримка фермерських господарств.
18. Порядок заліснення землі сільськогосподарського призначення
19. Поняття та види сільськогосподарських кооперативів. Особливості діяльності с/г кооперативів без мети отримання прибутку.
20. Правові умови та порядок створення сільськогосподарських кооперативів.
21. Органи управління та контролю сільськогосподарського кооперативу та їх компетенція *(детально про кожен орган та повноваження)*
22. Право членства в сільськогосподарських кооперативах, підстави припинення членства.
23. Правовий режим майна *(усі внески)* та землі сільськогосподарського кооперативу.
24. Обов'язкові та факультативні фонди.
25. Прибуток від діяльності кооперативу *(дивіденди, патронажні дивіденди), вихід особи із складу кооперативу (право на загальну частку, повернення вкладів та внесків)*

Модуль № 2.

1. Поняття, особливості та класифікація земельних правовідносин.
2. Охоронні земельні правовідносини:
 - а) порядок проведення та види меліорації земель;
 - б) порядок проведення консервації земель;
 - в) рекультивація земель;
 - г) моніторинг земель і ґрунтів.
3. Суб'єкти земельних правовідносин.
4. Земля як об'єкт та її особливості.
5. Земельна частка (пай). Порядок розпаювання земель переданих у колективну власність. Порядок виділення в натурі на місцевості земельних часток (паїв).
6. Земельна ділянка як об'єкт земельних правовідносин. Категорії земель.
7. Приватизація земельних ділянок в межах норм безоплатної приватизації.
8. Приватизація земельних ділянок, які перебувають в користуванні.

9. Перехід права власності в разі переходу права власності на нерухомий майновий об'єкт.

10. Виділення в натурі земельної частки паю.

11. Перехід права власності на земельну ділянку за набувальною давністю.

12. Обмеження продажу земель с/г призначення.

13. Обмеження продажу земель іноземцям, апатридам та юридичним особам зареєстрованим в Україні.

14. Порядок продажу земельної ділянки державної та комунальної власності.

Зміст угоди.

15. Ціна продажу земельної ділянки.

16. Організатори, учасники, переможці та виконавці земельних торгів.

17. Порядок проведення земельних торгів у формі аукціону:

- підготовка лотів до проведення торгів;

- порядок реєстрації учасників;

- внески учасників;

- результати торгів.

18. Реалізація переважного права купівлі земельної ділянки.

19. Реалізація переважного права при продажі земельної ділянки.

20. Право постійного користування земельною ділянкою.

21. Земельні сервітути.

22. Право користування чужою земельною ділянкою для с/г потреб.

23. Право користування чужою земельною ділянкою для забудови.

24. Право та перехід права на оренду землі. Сторони договору.

25. Суборенда. Відчуження права на оренду землі.

26. Особливості набуття та реалізація права оренди на земельні ділянки розташовані у масиві земель с/г призначення.

27. Форма та зміст договору оренди.

28. Орендна плата за землю.

29. Права та обов'язки сторін. Відповідальність за договором оренди.

30. Припинення та поновлення договору.

Модуль № 3.

1. Суб'єкти та об'єкти права власності на природні ресурси.

2. Суб'єкти та об'єкти права користування природними ресурсами.

3. Поняття та види екологічних прав громадян.

4. Поняття та види екологічних обов'язків громадян.

5. Лісовий фонд. Категорії лісів.

6. Право власності на ліси.

7. Право користування лісами та об'єктами рослинного світу.

8. Використання лісових ресурсів.

9. Право власності на тваринний світ та право користування об'єктами тваринного світу.
10. Мисливство – як вид спеціального користування.
11. Землі та об'єкти водного фонду.
12. Право власності та користування землями та об'єктами водного фонду.
13. Загальне використання водних ресурсів.
14. Спеціальне використання водних ресурсів.
15. Надра як об'єкт правової охорони.
16. Право користування надрами.
17. Порядок надання спеціальних дозволів на користування надрами.
18. Порядок надання гірничого відводу.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ

1. Аграрне право як галузь права та його особливості.
2. Предмет аграрного права України, його зміст.
3. Особливості джерел аграрного права.
4. Поняття та особливості аграрних правовідносин.
5. Зміст та елементи аграрних правовідносин.
6. Об'єкти аграрних правовідносин.
7. Внутрішні аграрні правовідносини.
8. Зовнішні аграрні правовідносини.
9. Поняття і класифікація суб'єктів аграрного права.
10. Загальні засади створення суб'єктів аграрного господарювання.
11. Припинення діяльності та особливості банкрутства сільськогосподарських товаровиробників.
12. Поняття та види сільськогосподарських кооперативів.
13. Правові умови та порядок створення сільськогосподарських кооперативів.
14. Правовий режим майна та землі сільськогосподарського кооперативу.
15. Органи управління та контролю сільськогосподарського кооперативу та їх компетенція.
16. Право членства в сільськогосподарських кооперативах.
17. Майно та фонди кооперативів.
18. Поняття та загальна характеристика правового статусу фермерських господарств.
19. Умови і порядок створення фермерського господарства.
20. Припинення діяльності фермерського господарства.
21. Земельні правовідносини у фермерському господарстві.
22. Майнові правовідносини у фермерському господарстві.
23. Державна підтримка фермерських господарств.
24. Поняття та основні ознаки особистого селянського господарства.
25. Державна підтримка особистих селянських господарств.
26. Правовий режим майна особистого селянського господарства.
27. Правовий режим земель особистого селянського господарства.

28. Поняття та предмет земельного права.
29. Методи правового регулювання земельних правовідносин.
30. Принципи земельного права.
31. Джерела земельного права.
32. Система органів управління земельними правовідносинами.
33. Поняття, особливості та класифікація земельних правовідносин.
34. Охоронні земельні правовідносини.
35. Суб'єкти земельних правовідносин.
36. Земля як об'єкт та її особливості.
37. Земельна частка (пай).
38. Порядок розпаювання земель переданих у колективну власність.
39. Порядок виділення в натурі на місцевості земельних часток (паїв).
40. Земельна ділянка як об'єкт земельних правовідносин.
41. Категорії земель.
42. Приватизація земельних ділянок в межах норм безоплатної приватизації.
43. Приватизація земельних ділянок, які перебувають в користуванні.
44. Перехід права власності в разі переходу права власності на нерухомий майновий об'єкт.
45. Виділення в натурі земельної частки паю.
46. Перехід права власності на земельну ділянку за набувальною давністю.
47. Обмеження продажу земель с/г призначення.
48. Обмеження продажу земель іноземцям, апатридам та юридичним особам зареєстрованим в Україні.
49. Порядок продажу земельної ділянки державної та комунальної власності.
Зміст угоди.
50. Ціна продажу земельної ділянки.
51. Організатори, учасники, переможці та виконавці земельних торгів.
52. Порядок проведення земельних торгів у формі аукціону.
53. Реалізація переважного права купівлі та продажу земельної ділянки.
54. Право постійного користування земельною ділянкою.
55. Земельні сервітути.
56. Право користування чужою земельною ділянкою для с/г потреб.
57. Право користування чужою земельною ділянкою для забудови.
58. Право та перехід права на оренду землі. Сторони договору.
59. Суборенда. Відчуження права на оренду землі.
60. Особливості набуття та реалізація права оренди на земельні ділянки розташовані у масиві земель с/г призначення.
61. Форма та зміст договору оренди.
62. Орендна плата за землю.
63. Права та обов'язки сторін. Відповідальність за договором оренди.
64. Припинення та поновлення договору.
65. Підстави та порядок припинення права власності на земельну ділянку.
66. Підстави та порядок припинення права користування земельною ділянкою.
67. Обмеження прав на землю.

69. Обтяження прав на землю.
70. Предмет та метод екологічного права.
71. Поняття та види екологічних прав громадян.
72. Зміст права громадян на безпечне для життя та здоров'я довкілля.
73. Громадське та державне управління в галузі екології.
74. Ліси та рослинний світ, як об'єкти екологічного права.
75. Категорії лісів.
76. Право власності на ліси.
77. Право користування лісами.
78. Загальне використання лісових ресурсів.
79. Спеціальне використання лісових ресурсів.
80. Використання природних рослинних ресурсів.
81. Тваринний світ як об'єкт правового захисту.
82. Мисливство як спосіб використання тваринного світу.
83. Рибальство як спосіб використання тваринного світу.
84. Поняття надр як об'єкта правового регулювання, використання та охорони.
85. Особливості правового режиму використання надр.
86. Види користування надрами. Правове регулювання геологічного вивчення надр.
87. Особливості використання загальнопоширених корисних копалин.
88. Води як об'єкт правового регулювання використання, відновлення та охорони.
89. Склад водного фонду. Водні об'єкти загальнодержавного та місцевого значення.
90. Право користування водами в Україні. Поняття та види права користування водами.
91. Особливості орендних відносин у водному праві.
92. Право власності на водні об'єкти та земельні ділянки водного фонду.

Рекомендована література та Інтернет-ресурси

Нормативно-правові акти

1. Конституція України. Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Кодекс України про надра від 27 липня 1994 р. . із змінами і доповн. *Відом. Верхов. Ради України*. 1994. № 36. Ст. 341.
3. Водний кодекс України від 06 червня 1995 р. із змінами і доповн. *Відом. Верхов. Ради України*. 1995. № 24. Ст. 189.
4. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 р. із змінами і доповн. *Відом. Верхов. Ради України*. 1994. № 17. Ст. 99.
5. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. із змінами і доповн. *Відом. Верхов. Ради України*. 2002. № 3-4. Ст. 27.
6. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. із змінами і доповн. *Відом. Верхов. Ради України*. 1991. № 41. Ст. 546.
7. Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16 жовтня 1992 р. із змінами і доповн. *Відом. Верхов. Ради України*. 1992. № 50. Ст. 678.
8. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06 вересня 2005 р. із змінами і доповн. *Відом. Верхов. Ради України*. 2005. № 48. Ст. 483.

9. Про рослинний світ: Закон України від 09 квітня 1999 р. із змінами і доповн. *Відом. Верхов. Ради України*. 1999. № 22-23. Ст. 198.
10. Про тваринний світ: Закон України від 13 грудня 2001 р. із змінами і доповн. *Відом. Верхов. Ради України*. 2002. № 14. Ст. 97.
11. Про мисливське господарство та полювання: Закон України від 22 лютого 2000 р. із змінами і доповн. *Відом. Верхов. Ради України*. 2000. № 18. Ст. 132.
12. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення: Закон України від 31 березня 2020 року № 552-IX . із змінами і доповн. *Відом. Верхов. Ради України*. 2020. № 20. Ст. 142.
13. Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності: Закон України від 17 листопада 2009 року із змінами і доповн. *Відом. Верхов. Ради України*. 2010. № 1. Ст. 2.
14. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 1 липня 2004 року із змінами і доповн. *Відом. Верхов. Ради України*. 2004. № 51. Ст. 533.
15. Про оренду землі: Закон України від 6 жовтня 1998 року із змінами і доповн. *Відом. Верхов. Ради України*. 1998. № 46-47. Ст. 280.
16. Про Державний земельний кадастр: Закон України від 7 липня 2011 року із змінами і доповн. *Відом. Верхов. Ради України*. 2012. № 8. Ст. 61.
17. Про пестициди і агрохімікати: Закон України від 02.03.1995 р. (із змінами і доповненнями) // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/86/95-%D0%B2%D1%80#Text>
18. Про племінну справу у тваринництві: Закон України від 15.12.1993 р. (із змінами і доповненнями) // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3691-12#Text>
19. Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв): Закон України від 05.06.2003р. // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/899-15#Text>
20. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 21.07.2020 р.(із змінами і доповненнями) // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/819-20>
21. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003р. (із змінами і доповненнями) // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text>
22. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003 р. (із змінами і доповненнями) // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-15#Text>
23. Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів: Закон України від 06.12.2018 р. (із змінами і доповненнями) // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2639-19#Text>

Рекомендована навчальна та наукова література:

Основна:

1. Аграрне право : підручник / В. М. Корнієнко, Г. С. Корнієнко, І. М. Кульчій та ін. ; за ред. А. М. Статівки. Вид. 2-ге, змін. Харків : Право, 2019. 416 с.
2. Актуальні проблеми правового регулювання аграрних, земельних, екологічних та природоресурсних відносин в Україні : колективна монографія / за ред. Т. Є. Харитоновна, І. І. Каракаш. Одеса : ВД «Гельветика», 2018. 722 с.
3. Бондарчук О. Г., Васьківська К. М., Гаврилішин А. П. Земельне право : навчальний посібник. Ірпінь, 2021. 446 с.
4. Екологічне право : навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін.]. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 318 с.
5. Екологічне право: Підручник / за ред. А.П. Гетьмана. – Х.: Право, 2017. 432с.
6. Екологічне право України : курс лекцій / за ред. д-ра юрид. наук, проф. кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУ «ОЮА» Каракаша І. І. – Одеса : 2020. 321 с.

Додаткова:

1. Актуальні проблеми правового регулювання аграрних, земельних, екологічних та природоресурсних відносин в Україні: колективна монографія / відп. ред.: Т. Є. Харитоновна, І. І. Каракаш. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 722 с.
2. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 16. Земельне та аграрне право / редкол.: М.В. Шульга (гол.), В.В. Носік, П.Ф. Кулинич (заст. гол.) та ін. Х.: Право, 2019. 696 с.

3. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 16. Земельне та аграрне право / редкол.: М.В. Шульга (гол.), В.В. Носік, П.Ф. Кулинич (заст. гол.) та ін. Х.: Право, 2019. 696 с.
4. Земельне право : підручник / О. І. Баїк, У. П. Бобко, М. С. Долинська, А. О. Дутко, Н. М. Павлюк ; за ред. О. І. Баїк. Львів : Навчально-науковий Інститут права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка», 2021. 385 с.
5. Земельні правовідносини в Україні. Актуальне законодавство та судова практика. Станом на 4 листопада 2020 року Д. Журавльов, С. Петков, О. Дрозд. К . Центр навчальної літератури, 2020. 442 с.
6. Гетьман А. П. Доктрина екологічного права та законодавства України: монографія. Харків: ТОВ «Оберіг», 2019. 336 с.
7. Краснова М. В., Краснова Ю. А. Реалізація та захист екологічних прав громадян: теоретико-правові аспекти: наукове видання. Київ: ФОП Ямчинський О. В., 2021. 148 с.
8. Краснова М. В., Краснова Ю. А. Екологічне право. Загальна частина: підручник. К.: ВПЦ Київський університет, 2021. 190 с.

Інтернет-ресурси:

- <http://zakon1.rada.gov.ua> – Законодавство України
<http://rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України
<http://www.president.gov.ua/> – Президент України
<http://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал (Кабінет Міністрів України)
www.minjust.gov.ua – Офіційний сайт Міністерства юстиції України
<https://mepr.gov.ua>. – Офіційний сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України
<https://land.gov.ua>. – Офіційний сайт Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру
<https://www.rac.org.ua>. – Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля».
<http://epl.org.ua>. – Екологія. Право людини.
<http://ww.ccu.gov.ua/uk/index> – Конституційний суд України
<http://reyestr.court.gov.ua/> – Єдиний державний реєстр судових рішень
<http://court.gov.ua/sudy/> – Судова влада України
<http://www.vru.gov.ua/> – Вища рада юстиції
<http://vkksu.gov.ua/> – Вища кваліфікаційна комісія суддів України
<http://nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/nyub/journals.html>. – Наукова юридична періодика України
www.studrada.com.ua – Центральний юридичний портал України
www.ukr-pravo.at.ua – Правовий портал
www.jurconsult.net.ua – Всеукраїнський юридичний портал
www.liga.kiev.ua/ – Інформаційно-пошукова системи по законодавству «Ліга»
<http://www.osvita.org.ua/> – Освітній портал
<http://student.pp.ua/load> – Студентський портал України